

Branchevejledning

Krav om kørekort og certifikater til motordrevne køretøjer

Branchearbejds miljøudvalget Jord til Bord

Forord

Denne branchevejledning **Krav om kørekort og certifikater til motordrevne køretøjer** er udarbejdet af Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg for Branchearbejdsmiljøudvalget Jord til Bord.

BAU Jord til Bord er en del af Branchefællesskab for Arbejdsmiljø (BFA) transport, service - turisme og jord til bord, og har til opgave at informere og vejlede om arbejdsmiljø. Udvalgenes sammensætning, kontaktoplysninger og materialer findes på hjemmesiden www.baujordtilbord.dk.

Arbejdstilsynet har haft BFA-vejledningen til gennemsyn og finder, at det indhold, herunder tekst og billeder, der knytter sig til arbejdsmiljøforhold, opfylder de krav, der følger af arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger, og gør opmærksom på, at der kan være arbejdsmiljøproblemstillinger og -krav, der ikke er behandlet i overensstemmelse med regler og praksis pr. april 2018.

Branchevejledningen har endvidere været til gennemlæsning hos Rigspolitiet, Nationalt Færdselscenter, som dog ikke har kontrolleret uddannelseskrav, der er fastsat i medfør af lov om arbejdsmiljø.

Vejledningen findes elektronisk på: www.baujordtilbord.dk

Udgiver: Branchearbejdsmiljøudvalget Jord til Bord

Fotos: SEGES P/S

Tryk: 3F

Oplag: 2. oplag, april 2018 - Revideret maj 20

ISBN nr.: 978-87-970051-5-6

Indhold

- 2 **Forord**
- 3 **Indhold**
- 4 **Indledning**
- 5 **Krav om kørekort og certifikater**
 - 5 Kørekort
 - 7 Kørsel med vogntog
- 8 **Oversigt - krav om kørekort og certifikater**
- 10 **Kørsel med traktor**
 - 10 Godkendte traktorer
 - 10 Ikke-registrerede traktorer
 - 10 Registrerede traktorer
 - 11 Betydelig fare for ulykker
- 12 **Undtagelser**
 - 12 Kørekort til traktor
 - 12 Kvalifikationer erhvervet i udlandet
 - 12 Sådan søger man om anerkendelse af kvalifikationer
- 13 **Unge arbejde**
 - 13 Unge, beskæftiget i familievirksomheder
 - 14 Elevers arbejde
- 15 **Certifikater til gaffeltruck, gaffelstaber, teleskoplæsser og kran**
 - 15 Undtagelser
 - 15 Teleskoplæsser, der bruges som kran
 - 15 Situationer uden krav om gaffeltruckcertifikat
 - 15 Typer af certifikater
- 15 **Litteratur**

Indledning

Formålet med denne vejledning er, på en kortfattet og overskuelig måde, at oplyse om de forskellige regler og krav, man skal være opmærksom på, når man arbejder med motordrevne køretøjer og -redskaber.

Vejledningen om motordrevne køretøjer indeholder en beskrivelse af krav om kørekort og certifikater samt særlige regler for unge under 18 år, der er beskæftiget i landbrug, gartneri, anlægsgartneri og skovbrug. På midtersiden i vejledningen findes et skema, der kan bruges til at få et overblik over de forskellige krav om kørekort og certifikater, der omfatter brugen af motordrevne køretøjer og -redskaber. Ligeledes fremgår regler for journalføring, lovpligtige eftersyn mv.

Traktorer anvendes hovedsageligt som trækraft for andre køretøjer, redskaber og motorredskaber, der er indrettet som arbejdsredskab til at udføre det arbejde, til hvilket formål de er konstrueret. Derfor beskrives også nogle af de aspekter, som føreren af de forskellige køretøjer bør være opmærksom på under opgaveløsningen. Vejledningen beskriver **alene** motordrevne køretøjer og -redskaber, der kræver en fører og som benyttes i landbrug, gartneri, anlægsgartneri og skovbrug.

Forklaringer til teksten

Arbejds miljøloven beskriver regler for enhver, der arbejder med motordrevne køretøjer - også arbejdsgiver selv. Bestemmelserne om begrænset arbejdstid for arbejde, der i særlig grad kan bringe sikkerhed og sundhed i fare, omfatter enhver, der fører eller er 'operator' på et køretøj eller motorredskab - herunder også arbejde, der ikke udføres for en arbejdsgiver.

Færdselsloven omfatter alle, der færdes på færdselslovens område. Færdselslovens område er alle steder, hvor der er adgang for almindelig færdsel, hvad enten disse steder er offentlige eller private. Som en tommelfingerregel kan man sige, at færdselsloven gælder der, hvor postbuddet kommer.

Motordrevne køretøjer er i denne vejledning en fælles betegnelse for bil, varevogn, lastvogn, traktor og motorredskab.

Et motorredskab er et motordrevet køretøj, der hovedsagelig er indrettet til at udføre en bestemt arbejdsfunktion eller til at trække, skubbe, bære eller drive et bestemt redskab eller en bestemt maskine.

Krav om kørekort og certifikater

Der stilles i lovgivningen krav om, at man har de kvalifikationer, der skal til for at køre et motor-drevet køretøj eller motorredskab sikkert og forsvarligt. Både færdselsloven og arbejdsmiljøloven beskriver de regler, der knytter sig til området. I vejledningen beskrives relevante regler om:

- Kørekort til traktor, bil, bil med påhængskøretøj og lastbil samt vogntog
- Uddannelsesbeviser og certifikater til kørsel og betjening af forskellige motordrevne køretøjer som fx gaffeltruck, teleskoplæsser og kran.

Kørekort

19. januar 2013 ændredes reglerne om kørekort som følge af et EU-direktiv. Det medførte blandt andet ændringer i reglerne om kørekort til bil, lastbil og påhængskøretøj.

Hvis man har kørekort udstedt før 19. januar 2013 til kategori A, B, C og E, må man også, efter 19. januar 2013, føre de køretøjer, som man måtte føre før denne dato.

Det samme gør sig gældende, hvis man allerede har et kørekort til kategori B/E. Vær dog opmærksom på, at vilkårene for efterfølgende udstedelser af kørekort kan have ændret sig. Fx skal kørekort erhvervet efter 19. januar 2013 fornys administrativt hvert 15. år, indtil bilisten fylder 75 år. Det gælder også, hvis man skal have nyt kørekort, fordi det gamle er blevet væk eller er beskadiget. Der vil også i det tilfælde være tale om en administrativ fornyelse.

I skemaet nedenfor fremgår, hvad man må køre med kørekort kategori B, B+ eller B/E.

Kørekortkategori	Hvad må man?
B Almindelig bil 	<ul style="list-style-type: none">• Personbil indrettet til befording af højst 8 personer foruden føreren og en tilladt totalvægt på ikke over 3.500 kg• Varebil med en tilladt totalvægt på ikke over 3.500 kg• Vogntog bestående af en person- eller varebil og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på ikke over 750 kg• Vogntog bestående af en person- eller varebil og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg. Vogntogets samlede tilladte totalvægt må dog ikke overstige 3.500 kg• Traktor/motorredskab.
B+ Almindelig bil med påhængskøretøj 	<ul style="list-style-type: none">• Vogntog bestående af en person- eller varebil og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg. Vogntoget samlede tilladte totalvægt må dog ikke overstige 4.250 kg. (Kategorien er kun nødvendig, hvis vogntogets samlede tilladte totalvægt overstiger 3.500 kg).
B/E Almindelig bil med stort påhængskøretøj 	<ul style="list-style-type: none">• Vogntog bestående et kategori B-køretøj og et påhængskøretøj, hvis tilladte totalvægt ikke overstiger 3.500 kg.

Kørekortkategori	Alder, krav	Hvad må man?	Rettigheder
C1 Lille lastbil 	18 år	<ul style="list-style-type: none"> • Lastbil med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg, men ikke over 7.500 kg • Personbil indrettet til befording af højst 8 personer foruden føreren og med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg, men ikke over 7.500 kg • Vogntog bestående af ét af ovennævnte køretøjer og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på ikke over 750 kg. 	
C1/E Lille lastbil med stort påhængskøretøj 	18 år	<ul style="list-style-type: none"> • Et C1-køretøj og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg • Et B-køretøj (almindelig bil) og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg. Vogntogets samlede totalvægt må ikke overstige 12.000 kg. 	Ret til at føre stort påhængskøretøj i forbindelse med et kategori B-køretøj.
C Stor lastbil 	21 år	<ul style="list-style-type: none"> • Lastbil med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg • Personbil indrettet til befording af højst 8 personer foruden føreren og med en tilladt totalvægt på over 3.500 kg • Vogntog bestående af ét af ovennævnte køretøjer og et påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på ikke over 750 kg. 	
C/E Stor lastbil med stort påhængskøretøj 	21 år	<ul style="list-style-type: none"> • Et C-køretøj og påhængskøretøj med en tilladt totalvægt på over 750 kg. 	Ret til at føre: <ul style="list-style-type: none"> • Stort påhængskøretøj i forbindelse med kategori B-køretøj • Stort påhængskøretøj i forbindelse med kategori C1-køretøj • Lastbil med tilkoblet blokvogn. Der gælder særlige regler om buskørekort, kategori D og D1 (og påhængskøretøj E). Undersøg reglerne hos politiet eller køreskole.

Betegnelsen for en lille lastbil (C1) blev indført 19. januar 2013, så betegnelsen i kørekortet nu er C1, C1/E for lille lastbil med stort påhængskøretøj, C for stor lastbil og C/E for stor lastbil med stort påhængskøretøj. Vær særligt opmærksom på de nye alderskrav, som kan ses i skemaet side 6.

Kørsel med vogntog

Hvis man har brug for at køre med et større vogntog end 3.500 kg, har man flere muligheder:

- At gennemføre en særlig køreuddannelse og aflægge en praktisk prøve, der giver mulighed for at køre med et vogntog, hvis samlede tilladte

totalvægt overstiger 3.500 kg, men ikke overstiger 4.250 kg (B+), eller

- At tage kørekort til kategori B/E (stort påhængskøretøj), der giver mulighed for at køre bil med et påhængskøretøj, hvis tilladte totalvægt ikke må overstige 3.500 kg
- At tage lastbilkørekort til kategori C1 (lille lastbil med maks. totalvægt på 7.500 kg eller personbil over 3.500 kg op til 7.500 kg totalvægt, maksimalt 8 siddepladser foruden føreren)
- C (stor lastbil) som giver ret til at føre alle køretøjer over 3.500 kg
- E (stort påhængskøretøj i kombinationerne: B/E, C1/E, C/E (se oversigtsskema).

Oversigt over krav om kørekort og certifikater

Køretøj	Fører			
	Indregistreres	Alder	Kørekort	Certifikat
ATV - registreret som bil	Ja	18	B	
ATV - godkendt som traktor (max 30 km/t)	Nej	18/16	B eller traktor	
ATV - ikke registreret og ikke godkendt	Nej			
Bil eller varebil med påhængskøretøj på maks. 750 kg + vogntogets totalvægt maks. 4.250 kg	Ja	18	B, B+	
Bil eller varevogn med stort påhængskøretøj (maks. 3500 kg)	Ja	18	B/E	
Entreprenørmaskiner, der bruges som kran	Ja	18		Kranbasis + Mobile kraner
Finsnitter / Fodertruck	Nej	18/16	B eller traktor	
Fodermixer	Nej	18		
Gaffelstabler	Nej	18	B eller traktor	Gaffeltruck A eller B
Gaffeltruck (stå- eller siddeplads)	Nej	18		Gaffeltruck
Gaffeltruck med mandskabskurv	Nej	18		Gaffeltruck
Gaffeltruck med lås, sådan at løftehøjden er højst 1 meter	Nej	18		
Gravemaskiner / Gummiged / Rendegraver	Nej	18	B eller traktor	
Gyllevogn/gylleudlægger, selvkørende (med kompressor, se note)	Nej	18/16	B eller traktor	
Lastbil, lille med påhængskøretøj maks. 750 kg (med C1 kørekort må man køre lastbiler på maks. 7.500 kg)	Ja	18	C1	
Lastbil, stor med påhængskøretøj maks. 750 kg (med C kørekort må man køre med alle lastbiler over 3.500 kg)	Ja	21	C	
Lastbil, lille, med stort påhængskøretøj > 750 kg (Vogn- togets totalvægt er maks. 12.000 kg)	Ja	18	C1/E	
Lastbil, stor, med stort påhængskøretøj > 750 kg (med C/E må man køre med alle påhængskøretøjer)	Ja	21	C/E	
Lastbil med containerhejs	Ja	18/21	C1= 3.500 kg – 7.500 kg C > 3500 kg E > 750 kg	
Lastbil med kran, under 8 tonsmeter	Ja	18/21		Kranbasis + Mobile kraner
Lastbil med kran, 8-30 tonsmeter	Ja	18/21		Kranbasis + Mobile kraner
Lastbil med kran, over 30 tonsmeter	Ja	18/21		Kranbasis + Mobile kraner
Marksprøjte	Nej	18	B eller traktor	S1, se note
Mejetærsker	Nej	16	Traktor	
Minidumper/ Motordrevet trillebør	Nej	18		
Minilæsser (fx Bobcat, Staldkat)	Nej	18		
Plæneklipper – unge over 16 år (kræver, at virksomhedens CVR-nr. og hovedbeskæftigelse er landbrug eller gartneri)	Nej	16/18	Traktor	
Plæneklipper, unge over 15 år i landbrug, der drives som familievirksomhed	Nej	15		
Skovmaskine, generelt	Ja	18	B eller traktor	
Skovmaskine med læsseaggregat	Ja	18	B eller traktor	
Skårlægger	Nej	18		
Strømaskine (fx Bobman, Primor)	Nej	18/16	Traktor	
Teleskoplæsser med arm der rækker mere end 1,5 m	Nej	18		Teleskoplæsser
Teleskoplæsser med arm der rækker mindre end 1,5 m	Nej	18		
Teleskoplæsser med mandskabskurv	Nej	18		Teleskoplæsser
Teleskoplæsser som kran	Nej	18		Teleskoplæsser + Kranbasis
Teleskoplæsser	Nej	18		Teleskoplæsser
Teleskoplæsser med pallegafler	Nej	18		Teleskoplæsser
Traktor	Nej	18/16/15	B eller traktor	
Traktor med gaffelaggregat (kræver, at virksomhedens CVR-nr. og hovedbeskæftigelse er landbrug eller gartneri)	Nej	18	B eller traktor	
Traktor med gaffelløftere	Nej	18	B eller traktor	Teleskoplæsser

Note:

- 1) En journal er et dokument, som følger det enkelte løfteredskab. Se endvidere At-vejledning B.2.3.1 om løft af personer med gaffeltruck.
- 2) Det lovpligtige eftersyn skal foretages af en sagkyndig og kunne dokumenteres skriftligt i en eftersynsrapport. Leverandørens anvisning skal følges, dog minimum hver 12. måned. Se mere i BAU Jord til Bords vejledning om Lovpligtige eftersyn af landbrugsmaskiner og udstyr.

til motordrevne køretøjer

Journal og eftersyn			Henvisning / note
Journal 1)	12 mdr. eftersyn 2)	10 års eftersyn 3)	
	X		Se regler om kørekort på side 5.
	X		Kørsel med traktor (se side 10).
	X		Kun på privat område. (Unge, der er fyldt 16 år, og som ikke er omfattet af undervisningspligten, må inden for landbrug og gartneri beskæftiges med nogle former for arbejde med motorkøretøjer. Se side 13). Se figur på side 5 i denne vejledning.
			Se figur på side 6 i denne vejledning
	X		Ved løftekapacitet over 8 tonsmeter kræves Kranbasis + overbygningsuddannelsen Mobile kraner.
	X		Unge arbejde (se side 13).
	X		
	X		
	X		
X	X		Gaffeltruck indrettet til personløft skal anmeldes til Arbejdstilsynet. Se At-vejledning B.2.3.1
	X		
	X		
X	(X)		Trykluftbeholder med et produktal 4) > 1.000, skal efterses af et akkrediteret firma hvert andet år.
			Der gælder særlige undtagelser om alderskrav, hvis førerbeviset tages som led i uddannelse eller ved militæret. Spørg politiet om gældende regler. Se skema om kørekortregler på side 5-6.
	X		OBS på lastvognens vægt og aldersgrænser på 18 og 21 år (se side 6).
X	X		
X	X		Kranbasis + Mobile kraner på over 8 og op til 30 tonsmeter.
X	X		Kranbasis + Mobile kraner på over 8 og op til 30 tonsmeter + Mobile kraner over 30 tonsmeter.
	X		Efterses 1xårligt af sagkyndig. Al sprøjteudstyr skal have været synet inden udgangen af 2016. Efter første syn er der 5 år, før sprøjten skal synes igen. Herefter skal den synes med 3 års mellemrum. Der kræves S1-autorisation fra 26/11/15. Hvis man har etableret sig i egen bedrift før 1991, kræves sprøitecertifikat eller sprøitebevis.
	X		
	X		
	X		Må ikke køre på offentlig vej. Hvis der er sikkerhedssele i køretøjet skal den benyttes!
			Se afsnit om unges arbejde på side 13.
			Kun unge der er beskæftiget i familievirksomhed (se side 13). Plæneklipper, hvor føreren går med maskine, skal have holdegreb med 'dødemandsfunktion' som medfører, at maskinen stopper, når man slipper.
	X		
	X		
	X		
	X		
	X		
	X		
X	X		
X	X	X	Kranbasis kræves ved løftekapacitet over 8 tonsmeter.
	X		Anvendelse med pallegafler kræver teleskoplæssercertifikat.
	X		
	X		Uden kørekort: Al kørsel uden for færdselslovens område. Se endvidere afsnit i vejledningen om kørsel med traktor
			Se afsnit om "Situationer uden krav om gaffeltruckcertifikat". Undtagelse: Certifikat vil fortsat blive krævet til egentlige traktormonterede gaffelløftere, som selv kan optage og afsætte gods fx på et stillads, et lastbillad eller på et egnet lagerareal.
			Der stilles ikke krav om uddannelse hvis den lodrette mast er monteret på traktor som udskifteligt udstyr, og den maksimale løftehøjde er mindre end 3,3 m og den anvendes inden for jordbruget.

Note:

3) 10 års eftersyn skal foretages af en særlig sagkyndig og skal kunne dokumenteres. Læs mere i BAU Jord til Bords vejledning om lovpligtige eftersyn.

4) Produktal = beholderindstillingstryk i bar x beholdervolumen i liter.

Kørsel med traktor

Med et kørekort til kategori B, som kan erhverves, når man fylder 18 år, må man føre en traktor. Der findes en lang række regler for kørsel med traktorer, som man skal sætte sig grundigt ind i. De vigtigste nævnes her:

- I færdselsloven defineres en traktor som 'et motordrevet køretøj, som hovedsageligt er indrettet til at trække et andet køretøj eller arbejdsredskab, og som er konstrueret til en hastighed af højst 40 km/t og kun med væsentlig konstruktiv forandring kan ændres til større hastighed.'¹

Den maksimale tilladte hastighed ved kørsel på færdselslovens område er **30 km/t**.²

Der gælder forskellige regler for **godkendte** traktorer, traktorer der **ikke er registrerede** og **registrerede** traktorer.

Godkendte traktorer

Godkendte traktorer må bl.a. anvendes på offentlig vej til transport af produkter til og fra samt mellem dele af en ejendom. Det er en betingelse, at produkterne enten stammer fra en landbrugs-, gartneri- eller skovbrugsvirksomhed, eller skal benyttes i en sådan virksomhed. Det er ikke en betingelse, at kørslen alene sker til og fra traktorejerens egen ejendom. Traktoren kan også anvendes på andre ejendomme til de nævnte formål. Transport af produkter, der ikke indgår i landbrugsproduktionen, må ikke transporteres med en godkendt traktor. I det tilfælde skal traktoren og vognen være registreret. Ved transport af arbejdsredskaber mellem dele af en landbrugsejendom er der ikke krav om, at arbejdsredskabet skal anvendes sammen med traktoren.

¹ For eksempel kan synsvirksomheden plombere hastighedsbegrænsningen og forbindelserne hertil således, at eventuelle indgreb med henblik på opnåelse af højere hastighed ikke er muligt. Hvis plomberingen brydes, betragtes det som en væsentlig konstruktiv forandring.

² Dog må traktorer med et "Tempo 40-mærke" køre med en hastighed af 40 km/t.

Nummerpladen på en godkendt traktor er hvid med rød kant og 5 cifre:

Traktorer, der er godkendt inden juni 2012, er forsynet med en nummerplade med sort kant og med samme nummerserie som ovenstående.

Ikke-registrerede traktorer

En traktor, der **overvejende** anvendes uden for vejene som træk- eller drivkraft for arbejdsredskab, skal ikke registreres i Køretøjsregisteret. Det forudsætter, at traktoren *alene* anvendes på vejene:

1. Til egen transport til og fra arbejdssted eller til og fra reparatør
2. Som trækraft for arbejdsredskab til og fra arbejdssted eller til og fra reparatør for arbejdsredskaber
3. Som trækraft for påhængsvogn, der er tom eller medfører arbejdsredskab, som er knyttet til traktorens funktion, til og fra arbejdssted eller til og fra reparatør for påhængsvogne
4. Til prøvekørsel eller lignende tidsbegrænset kørsel efter tilladelse fra politiet.

En traktor kan, ud over kørsel som nævnt ovenfor uden registrering i Køretøjsregisteret, anvendes på vejene, hvis traktoren **alene** anvendes til:

1. Renholdelse, snerydning eller lignende
2. Vejarbejde på vejområder, der er begrænset på betryggende måde ved afspærring eller afmærkning.

Registrerede traktorer

Hvis man ønsker at anvende traktoren udover de begrænsninger, der findes for den godkendte og ikke-registrerede traktor, er den eneste mulighed at registrere den.

En registreret traktor er ikke underlagt begrænsninger i anvendelsen - blot det sker inden for færdselslovens rammer.

Nummerpladen på en registreret traktor er hvid med rød kant og 3 cifre:

Se også særregler for unge, der er fyldt 16 år, i afsnittet om traktorkørekort side 12.

Betydelig fare for ulykker

Der er fastsat regler om at arbejde, der kan medføre betydelig fare for ulykker eller sygdom, **kun** må udføres af personer, der har gennemgået en nærmere angivet uddannelse, aflagt en prøve eller opnået en bestemt alder. Netop arbejde med at føre motordrevne køretøjer hører til den gruppe arbejdsopgaver, hvor der er en betydelig fare for ulykke.

Kravet om en uddannelse eller prøveafleggelse gælder for de personer, der udfører arbejde i motordrevne køretøjer. Kravet gælder både **arbejdstagere, arbejdsgivere og selvstændige**, med mindre andet fremgår af denne vejledning.

Arbejdsgiveren har ansvaret for, at arbejdet kun udføres af personer, der har gennemgået den relevante uddannelse eller aflagt den relevante prøve.

Passagerer i traktorer

Passagerer må kun medbringes på en traktor i et lukket førerhus.

Passagerer må medbringes i en **registreret traktor**, hvis de kan placeres sikkert, og så de ikke er til fare for sig selv eller føreren.

Der må ikke medbringes passagerer i **ikke-registrerede** traktorer. Undtaget er, hvis passagerene skal deltage i arbejdsopgaverne, og hvis der er en sikker plads til dem.

Motordrevne køretøjer, der kræver kørekort eller certifikater:

- Bil, varevogn, lastvogn
- Gaffeltruck
- Kraner
- Motordrevet gaffelstaber, styret af gående fører
- Teleskoplæsser, når denne anvendes med pallegaffler, mandskabskurv eller som kran.
- Traktor, hvor der gælder særlige regler for unge mellem 15 og 18 år.

**Hvis der er monteret sikkerhedssele i køretøjet, skal den bruges!
Dette gælder også i minilæssere (fx Bobcat, Staldkat)!**

Undtagelser

Arbejds miljølovgivningen indeholder forskellige undtagelser og/eller betingelser. I vejledningen her fremgår reglerne i forhold til:

- Unges arbejde
- Elever
- Kørekort og certifikater erhvervet i udlandet.

Kørekort til traktor

Man skal være fyldt 16 år for at få traktorkørekort, og man må påbegynde undervisningen i traktorkørsel tre måneder, før man fylder 16. Læs mere i afsnittet om unges arbejde side 13.

Kvalifikationer erhvervet i udlandet

Der er grund til at være særlig opmærksom, når man ansætter udenlandske medarbejdere eller medarbejdere, der har erhvervet kvalifikationer i udlandet. Som arbejdsgiver skal man sikre, at Arbejdstilsynet har kontrolleret og anerkendt de kvalifikationer, som medarbejderen har fået i udlandet.

Det gælder personer, som skal køre:

- Teleskoplæsser – når denne anvendes med pallegafler, mandskabskurv eller som kran.

- Gaffeltruck
- Kran (dog kun mobile kraner over 30 tonsmeter og tårnkraner over 8 tonsmeter¹).

Sådan søger man om anerkendelse af kvalifikationer

Både virksomheden og personen selv kan søge om anerkendelse. På Arbejdstilsynets hjemmeside findes et elektronisk ansøgningsskema.

Ansøgningen skal bl.a. indeholde oplysninger om:

- Bevis for nationalitet, fx kopi af pas
- Navn, adresse og fødselsdato
- Oplysninger om, hvorvidt det drejer sig om midlertidigt, lejlighedsvist eller fast arbejde
- Navn og adresse på indsenderen, hvis det fx er virksomheden og ikke personen selv
- Dokumentation for erhvervs erfaring og/eller uddannelse.

Ansøgningen skal sendes til Arbejdstilsynet. Læs mere på Arbejdstilsynets hjemmeside at.dk

¹ Tonsmeter er en måleenhed, der fortæller, hvor mange tons en kran kan løfte en meter fra den lodrette midterakse.

Unge arbejde

Unge, som er fyldt 16

Unge, som er fyldt 16 år, og som har afsluttet 9. klasse og har erhvervet traktorkørekort, må beskæftiges med nedenstående, motordrevne køretøjer:

- Traktorer, mejetærskere og traktorer med jordfræsere
- Inden for **landbrug og gartneri** kan unge beskæftiges med nedenstående arbejde eller med arbejde af tilsvarende mindre farlighed:
 - Traktorer med frontlæsser eller bagmonteret ballegaffel
 - Gaffelstablere, der ikke er selvkørende
 - Maskinelt drevne fodervogne, motorplæneklippere og fejmaskiner.

Desuden kan den unge beskæftiges med til- og frakobling af vogne, maskiner og redskaber **uden** kraftoverføring. Arbejdet skal foregå under fornødent opsyn, og der må ikke være fare for traktorens stabilitet mht. belæsning, vægt, akseltryk, dimensioner mv. Unge med traktorkørekort må køre traktor på færdselslovens område.

Unge, beskæftiget i familievirksomheder

Unge, der er fyldt 15 år, og som er beskæftiget i familievirksomheder, må arbejde med følgende tekniske hjælpemidler uden at have erhvervet traktorkørekort:

- Traktorer, herunder til- og frakobling af vogne, maskiner og redskaber uden kraftoverføring - dog kun efter en forudgående risikovurdering af arbejdspladsen og kun, hvor arbejdet foregår under fornødent opsyn.
- Traktorer med frontlæsser til flytning samt af- og pålæsning af løse materialer samt bagmonteret ballegaffel, hvor der ikke er fare for traktorens stabilitet.
- Motorfodervogne ved kørsel på plant terræn.
- Motorplæneklippere med hjul og gående fører ved kørsel på plant terræn. Plæneklipperen skal være forsynet med holdegreb (dødemandsfunktion).
- Motorplæneklippere, hvor operatøren sidder på plæneklipperen, og hvor kørsel foregår på plant terræn. Plæneklipperen skal være indrettet sådan, at klippeaggregatet ikke kan køre, når det er løftet. Endvidere skal plæneklipperens motor stoppe, når

Instruktion af unge

Når man beskæftiger unge, skal man lave en **risikovurdering** af de opgaver, den/de unge skal udføre. Der skal især tages hensyn til de risici, der pga. manglende erfaring og viden om, hvad der er farligt og det faktum, at unge endnu ikke er fuldt udviklede hverken mentalt eller fysisk.

Arbejdsgiveren skal sørge for, at de unge får en grundig oplæring og instruktion, så de bliver fortrolige med brugsanvisninger mv. for motordrevne køretøjer. Arbejdsgiveren skal i den forbindelse være særlig opmærksom på, om de unge har forstået, hvordan arbejdet skal udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Den unge skal under arbejdet være under effektivt tilsyn af en person, der er fyldt 18 år og har den fornødne indsigt i arbejdet. Hvis arbejdet indeholder særlige risici, eller den unge er uerfaren, kan det være nødvendigt, at den person, der fører tilsynet, står umiddelbart ved siden af den unge for at hjælpe og holde øje med arbejdet. Hvis der er tale om arbejde med ingen - eller få risici, eller hvis den unge er meget rutineret, kan tilsynet bestå i periodevis kontakt.

føreren forlader sædet og kun må kunne startes, når der sidder en person i førersædet.

15-årige må køre med motordrevne køretøjer på virksomhedens arealer uden for vej med offentlig færdsel. Der er tale om arbejde i familievirksomheder, hvis der **udelukkende** udføres arbejde af medlemmer af arbejdsgiverens familie, som hører til husstanden. Der kan fx være tale om en landbrugsbedrift, hvor der ikke arbejder udeboende familiemedlemmer, og hvor der ikke er andre ansatte.

På næste side ses en oversigt over regler for unges traktorkørsel.

Regler for unges traktorkørsel

Alder	Unge som er beskæftiget i familievirksomheder* * Læs mere herom på side 13.	Alle andre unge
Under 15 år	Traktorkørsel ikke tilladt.	Traktorkørsel ikke tilladt.
15-årige	Traktorkørsel tilladt uden for vej med offentlig færdsel (fx marken).	Traktorkørsel ikke tilladt.
16- og 17-årige	Traktorkørsel tilladt uden for vej med offentlig færdsel (fx marken). Traktorkørsel tilladt på vej med offentlig færdsel, hvis man har traktorkørekort.	Traktorkørsel tilladt uden for og på vej med offentlig færdsel hvis man har traktorkørekort.

Elevers arbejde

Mange af reglerne for unges arbejde gælder ikke for unge, som er fyldt 15 år, når arbejdet indgår som **et nødvendigt led i en kompetencegivende erhvervsuddannelse**, som fx teknisk skole, landbrugsskole mv. Der er tale om en elev i erhvervsuddannelse, når der er indgået en uddannelsesaftale.

Elever må arbejde med visse motordrevne køretøjer, når det indgår som et nødvendigt led i en erhvervsuddannelse. Eleverne må fx arbejde med:

- Traktorer, motorredskaber mv.
 - Traktorer, mejetærskere og traktorer med jordfræsere, når det omfatter arbejdet som fører eller operatør³, herunder til- og frakobling af vogne, maskiner og redskaber med kraftoverføring
 - Traktorer, som er forsynet med spil, læsse- eller graveaggregater eller med speciel løfteanordning, når det omfatter arbejdet som fører eller operatør
- Grave- og læssemaskiner, når det omfatter arbejdet som fører eller operatør
- Motorredskaber, som man sidder på, fx industritruck, palleløftere, gaffelstablere, gaffeltruck, fejmaskiner, rengøringsmaskiner, jordfræsere, plæneklippere og sneslynger, når det omfatter arbejdet som fører eller operatør
- Skovningsmaskiner, herunder kompostkværne og flishuggere samt høstmaskiner, som fx finsnittere, grønthøstere og slåmaskiner
- Motorredskaber med bearbejdende dele, som føres af gående, som fx feje- og rengøringsmaskiner, jordfræsere, motorplæneklippere og sneslynger.
- Maskinelt drevne løfteanordninger fx:
 - Kraner og spil, når det omfatter arbejdet som fører eller operatør
 - Mobile personløftere og arbejdsplatforme (mandskabskurve), hængestilladser, bagsmæk-løftere, spil og slæbeskovle, når det omfatter arbejdet som fører eller operatør.

³ Fører er betegnelsen for en person, der sidder bag rettet af det motordrevne køretøj. Betegnelsen operatør bruges fx om en person, der betjener forskellige styreaggregater til løfteanordninger mv.

Certifikater til gaffeltruck, gaffelstabler, teleskoplæsser og kran

Arbejds miljøloven beskriver, at man skal have gennemført en arbejdsmiljøfaglig uddannelse eller aflagt en prøve, når man fører kran, gaffeltruck, gaffelstabler og teleskoplæsser. På midterste side i denne vejledning findes et skema, der kan give et overblik over uddannelseskra v mv.

Undtagelser

Der er dog visse undtagelser, som kan ses nedenfor.

Teleskoplæsser, der bruges som kran

Der stilles ikke krav om kranbasisuddannelse til kranarbejde med teleskoplæssere, hvis teleskoplæsserens tilladte belastning maksimalt er 8 tonsmeter.

Der stilles ikke krav om kranbasisuddannelse til teleskoplæssere, der bruges som kran i forbindelse med maskinernes normale arbejdsopgaver,

- **hvis** der ikke er personer i umiddelbar nærhed af byrden, når den løftes, transporteres eller afsættes. Byrden må dog styres på plads under afsætning.
- **hvis** byrden ikke løftes mere end ca. 1 m over terræn.
- **hvis** maskinerne efterses og vedligeholdes i overensstemmelse med leverandørens anvisninger.
- **hvis** leverandørens brugs- og vedligeholdelses anvisninger er på maskinen.

Situationer uden krav om gaffeltruckcertifikat

Der stilles ikke krav om uddannelse til løft af byrder med gaffeltruck og gaffelstabler i situationer, hvor brugen af gaffeltruck er begrænset. Det vil sige:

- **hvis** løftehøjden rent teknisk er begrænset til højst 1 m, fx med nøglekontakt.
- **hvis** gaffeltruck afprøves efter reparation.
- **hvis** gaffeltruck bruges ved kørsel uden byrder.
- **hvis** kørslen med gaffeltruck er styret af skinner e.l. Det gælder fx sporbundne plukketruck og reelstablere.
- **hvis** gaffeltruck indgår som en del af et automatisk anlæg.
- **hvis** den lodrette mast er monteret som udskifteligt udstyr på en traktor, der bruges i jordbruget, og den maksimale løftehøjde er mindre end 3,3 m.

Typer af certifikater

At-vejledning 1.9.1 om gaffelstablertcertifikat

At-vejledning 1.9.2 om gaffeltruckcertifikat

At-vejledning 1.9.3 om teleskoplæssercertifikat

At-vejledning 1.9.4 om kranførercertifikat

Litteratur

Beskæftigelsesministeriets lovbekendtgørelse nr. 1084 af 19. september 2017 om Arbejds miljøloven.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 1346 af 29. november 2017 om arbejdsmiljøfaglige uddannelser.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 239 af 6. april 2005 om unges arbejde.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 151 af 25. februar 2016 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer erhvervet i udlandet.

Transportministeriets bekendtgørelse nr. 530 af 29. maj 1996 om indretning og udstyr for traktorer og motorredskaber mv.

Transportministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 21. juni 2017 om kørekort.

Trafikstyrelsen, Vejledning om syn af køretøjer.

EF-direktiv 2002/24/EF om typegodkendelse af to- og trehjulede motordrevne køretøjer.

AT-vejledning F.1.7 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer erhvervet i udlandet.

At-vejledning E.0.2 om ikke undervisningspligtige unges arbejde.

AT-vejledning E.0.1 om undervisningspligtiges arbejde.

BAR Jord til Bord, Vejledning om lovpligtige eftersyn af landbrugsmaskiner og udstyr.

Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg

Agro Food Park 15
8200 Aarhus N
jordbruget@baujordtilbord.dk
T 8740 3400

www.baujordtilbord.dk

Arbejdstagersekretariatet

Kampmannsgade 4
1790 København V
baujordtilbord@3f.dk
T 8892 0992

